

**Janina Kotlińska**

Akademia Ekonomiczna w Poznaniu

## **ZADANIA GMIN Z ZAKRESU ZAOPATRZENIA W WODĘ I ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW**

### **1. Wstęp**

Samorząd terytorialny został reaktywowany w Polsce w celu realizacji wielu zadań publicznych. Największa ich liczba przypisana została najmniejszym jednostkom samorządowym, czyli gminom. Jednym z takich zadań jest świadczenie usług z zakresu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

Władze lokalne w różnorodny sposób mogą wywiązywać się z realizacji ww. zadań. Różne podmioty mogą bowiem świadczyć te usługi na rzecz osób mieszkających i prowadzących działalność gospodarczą na danym terenie, a niezbędna do tego infrastruktura zależy m.in. od wielkości gminy.

Celem niniejszego opracowania jest – na podstawie analizy przepisów prawnych – próba odpowiedzi na następujące pytania: 1) czy władze lokalne mają obowiązek świadczenia – na rzecz podmiotów funkcjonujących na danym terenie – usług polegających na zbiorowym doprowadzaniu wody i odprowadzaniu ścieków? 2) w jaki sposób zadania z omawianego zakresu mogą być realizowane? 3) jakie czynniki wpływają na wysokość opłat pobieranych za ww. usługi? 4) czy podmiot świadczący te usługi może być rentowny? 5) kto powinien finansować utrzymanie istniejących elementów infrastruktury technicznej, służących świadczeniu opisanych usług oraz z jakich źródeł powinny być finansowane nowe inwestycje w tym zakresie?

Tak określonym celom podporządkowany został układ niniejszego opracowania. Podzielone ono zostało na dwie zasadnicze części. W pierwszej umieszczono

zadania z zakresu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków wśród zadań miasta na prawach powiatu oraz przedstawiono sposoby ich realizacji.

Druga część opracowania ma charakter empiryczny. Został w niej przedstawiony – na przykładzie Poznania – sposób realizacji zadań gmin, polegających na doprowadzaniu wody i odprowadzaniu ścieków oraz istniejące w tym celu w mieście elementy infrastruktury technicznej. Ponadto przedstawiono w nim – w wybranych latach – informacje o wysokości opłat pobieranych za ww. usługi i przychodach uzyskanych z tego tytułu przez podmiot je świadczący.

## **2. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zadaniem własnym gminy**

Reaktywowanemu w 1990 r. w Polsce gminnemu samorządowi terytorialnemu ustawowo<sup>1</sup> przydzielono do realizacji przede wszystkim zadania ze sfery użyteczności publicznej. Zadania te podzielone zostały na zadania własne i zadania zlecone. Zadania z obu tych grup mogą mieć zarówno obligatoryjny, jak i fakultatywny charakter.

Najbardziej rozbudowany w przypadku gmin jest katalog zadań własnych. W art. 6 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym znajdujemy bowiem zapis o domniemaniu kompetencji gminy odnośnie do realizacji zadań publicznych o znaczeniu lokalnym, jeśli nie zostały one ustawowo przypisane innym podmiotom. Z kolei w art. 7 ust. 1 ustawodawca zawarł wykaz spraw, których zadania te mogą dotyczyć. Oba zapisy sprawiają, że katalog zadań własnych gmin nie ma charakteru zamkniętego.

Analiza zakresu zadań własnych jednostek samorządowych, uregulowanych przepisami ustawy o samorządzie gminnym, pozwala stwierdzić, że do zadań gmin należą zadania z zakresu gospodarki komunalnej, a w tym te dotyczące zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. W art. 7 ust. 1 pkt 3 tej ustawy znajdujemy bowiem zadania dotyczące wodociągów komunalnych i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków. Zadania te mają status zadań własnych obligatoryjnych.

Potwierdzeniem przytoczonych zapisów są przepisy zawarte w szczegółowym akcie prawnym, do którego odsyła ustawodawca, tj. w Ustawie z 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków [6]. Zgodnie z art. 3 tej ustawy zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków jest zadaniem własnym gminy. Przez zaopatrzenie w wodę ustawodawca rozumie przy tym (art. 2 pkt 21 ustawy) działalność polegającą na ujmowaniu, uzdatnianiu i dostarczaniu wody, a przez odprowadzanie ścieków rozumie (art. 2 pkt 20 ustawy) działalność polegającą na odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków.

---

<sup>1</sup> Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym [3]. Początkowo ustawa ta nosiła nazwę „ustawy o samorządzie terytorialnym”. Jednak na mocy ustawy z dnia 29 grudnia 1998 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy administracyjnej państwa [5] zmieniła ona nazwę na Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Zgodnie z przepisami ustawy o gospodarce komunalnej organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego samodzielnie decydują o sposobie i formie prowadzenia gospodarki komunalnej. Działalność w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania ścieków może być więc prowadzona przez różne podmioty.

W myśl ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, podmiotem tym jest przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, tj. przedsiębiorca w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej [7], jeżeli prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków. Z reguły podmiot ten (przedsiębiorstwo) jest zorganizowany w formie spółki prawa handlowego lub zakładu budżetowego [4].

Do obowiązków podmiotu świadczącego usługi z zakresu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków należy ciągła, niezawodna i należytej jakości dostawa wody i odprowadzanie ścieków. Za wskazane usługi podmiot pobiera od odbiorców usług określone świadczenia.

Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne dzieli odbiorców na grupy, dla których ustalane są odrębne taryfy opłat. Grupy odbiorców wyodrębnia się na podstawie charakterystyki celów zużywanej przez nich wody lub odprowadzania ścieków<sup>2</sup>.

Taryfy opłat uwzględniają wysokość świadczeń za doprowadzanie wody i odprowadzanie ścieków (w postaci ceny<sup>3</sup> i stawki opłaty<sup>4</sup>). Są one zróżnicowane dla poszczególnych grup odbiorców ze względu na koszty świadczonych usług (koszty utrzymania w gotowości urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych, koszty odczytu z wodomierzy, koszty zużycia wody – te faktyczne lub określone w sposób ryczałtowy), a ustalane są na takim poziomie, aby zapewnić przedsiębiorstwu świadczącemu analizowane usługi przychody na poziomie zapewniającym samofinansowanie się działalności przedsiębiorstwa oraz zysk, motywowanie odbiorców do racjonalnego korzystania z wody i ograniczania zanieczyszczenia ścieków, eliminację subsydiowania skośnego<sup>5</sup> oraz łatwość ustalenia i sprawdzenia należności za świadczone usługi (par. 13 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Budownictwa z 28 czerwca 2006 r.).

Taryfy opłat podlegają – na wniosek przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego – zatwierdzeniu przez radę gminy. Wniosek taki ww. przedsię-

---

<sup>2</sup> Z reguły zasadniczymi grupami odbiorców są gospodarstwa domowe i przemysł.

<sup>3</sup> Wielkość wyrażona w jednostkach pieniężnych, którą odbiorca usług jest obowiązany zapłacić przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu za 1 m<sup>3</sup> dostarczonej wody (odprowadzonych ścieków).

<sup>4</sup> Wielkość wyrażona w jednostkach pieniężnych, którą odbiorca jest zobowiązany zapłacić przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu za jednostkę usługi niebędącą fizyczną jednostką miary ilości dostarczonej wody lub ilości odprowadzonych ścieków w okresie rozliczeniowym – szczególnie zł/osobę/miesiąc, zł/odbiorcę/miesiąc.

<sup>5</sup> Jest to pokrywanie kosztów dotyczących jednego rodzaju prowadzonej przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne działalności gospodarczej lub jednej z grup taryfowych odbiorców usług przychodami pochodzącymi z innego rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej lub od innej taryfowej grupy odbiorców – par. 2 pkt 2) Rozporządzenia ministra budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków [2].

biorstwo powinno przedstawić wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi), w terminie 70 dni przed planowanym dniem wejścia taryf w życie.

Rada gminy podejmuje uchwałę o zatwierdzeniu taryfy opłat, w terminie 45 dni od dnia złożenia wniosku. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne ogłasza wspomniane taryfy w terminie co najmniej 7 dni przed dniem wejścia ich w życie. Ogłoszenie ma miejsce w lokalnej prasie lub podawane jest do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty. W sytuacji jednak powoływania przez władze lokalne podmiotu świadczącego omawiane usługi lub podjęcia przez istniejący podmiot nowego rodzaju działalności ceny i stawki opłat uchwała rada gminy<sup>6</sup>.

Taryfa opłat za doprowadzenie wody i odprowadzenie ścieków określana jest na rok, ale na uzasadniony wniosek przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego rada gminy może podjąć uchwałę o przedłużeniu czasu obowiązywania dotychczasowych taryf, lecz nie dłużej niż o rok (art. 24 pkt 9a ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków). Warto w tym miejscu dodać, że często rada gminy podejmuje uchwałę o dopłacie dla jednej, wybranych lub wszystkich taryfowych grup odbiorców usług. Dopłata ta przekazywana jest przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu.

Wysokość pobieranych opłat powinna zapewnić podmiotowi świadczącemu usługi uzyskanie przychodów. Przychody te powinny przy tym pokryć uzasadnione koszty eksploatacji i utrzymania sieci<sup>7</sup>, opłaty ponoszone przez przedsiębiorstwo za korzystanie ze środowiska naturalnego, spłaty rat kapitałowych ponad wartość amortyzacji majątku, spłaty odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek, ustanowienie rezerwy na należności nieregularne. Powinny one też umożliwić przedsiębiorstwu świadczącemu usługi uzyskanie zysku (par. 6 Rozporządzenia Ministra Budownictwa z 28 czerwca 2006 r.).

Podmiot świadczący usługi wodociągowo-kanalizacyjne powinien być więc rentowny. Pozostaje jednak pytanie, na jakim poziomie ta rentowność być powinna? Czy przychody spółki mają pokryć tylko koszty eksploatacji i zapewnić przedsiębiorstwu określony narzut zysku czy też mają zagwarantować jego samofinansowanie się? W moim przekonaniu ustalenie opłat za omawiane usługi na poziomie zapewniającym samofinansowanie się spółki, w tym szczególnie jej rozwoju, jest niewskazane i niemożliwe zarazem. Wynika to z tego, iż stan taki wymagałby określenia opłat na podstawie kryteriów rynkowych, a więc byłyby to opłaty bardzo wysokie. Sytuacja taka jest jednak niemożliwa w przypadku spółek z większościovym udziałem gminy, gdyż to władze lokalne decydują o wysokości opłat za usługi ze sfery użyteczności publicznej, a te nie mogą być zbyt wysokie, gdyż kłóciłoby się to zarówno z ideą powołania samorządu terytorialnego, jak i z jego dzia-

---

<sup>6</sup> Uchwała taka podejmowana jest na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta) w terminie co najmniej 14 dni przed powołaniem lub utworzeniem przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego.

<sup>7</sup> Koszty określone przez przedsiębiorstwo na podstawie ustawy i rozporządzenia wykonawczego przy zachowaniu należytej staranności zmierzającej do ochrony interesów odbiorców i minimalizacji kosztów niezbędnych do wykonania zadań wynikających z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (par. 1 pkt 8 Rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r.).

łałością w sferze użyteczności publicznej. Władze lokalne powinny więc zatwierdzać taryfy opłat przedłożone przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, w których to taryfach wskazany aspekt będzie uwzględniony.

Dostarczanie wody lub odprowadzanie ścieków możliwe jest w sytuacji istnienia odpowiednich do tego celu elementów infrastruktury technicznej. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne powinno jednak nie tylko eksploatować i modernizować już istniejące urządzenia, ale też podejmować w tym zakresie inwestycje. Wskazane działania powinny być finansowane przy tym ze środków własnych przedsiębiorstwa, ze środków finansowych pochodzących z budżetu gminy, z kredytów i pożyczek, z dotacji lub subwencji udzielonych przez instytucje dysponujące środkami finansowymi na inwestycje infrastrukturalne, szczególnie te z zakresu ochrony środowiska naturalnego (par. 7 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r.).

### **3. Zbiorowe doprowadzanie wody i odprowadzanie ścieków w Poznaniu**

#### **3.1. Podmiot świadczący w mieście usługi z zakresu doprowadzania wody i odprowadzania ścieków<sup>8</sup>**

Podmiot świadczący w Poznaniu usługi z zakresu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków ma długą, bo przeszło 50-letnią tradycję. Początek dało mu przedsiębiorstwo pod nazwą Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji (MPWiK) w Poznaniu, powołane do życia 1 stycznia 1951 r.

W początkowym okresie MPWiK świadczyło usługi jedynie na rzecz mieszkańców miasta. Od 1 lipca 1976 r. obszar działania przedsiębiorstwa powiększył się. W organizację nowej firmy włączono poza Poznaniem także wodociągi i kanalizację Gniezna, Nowego Tomyśla, Szamotuł, Śremu oraz przyległych gmin. Przedsiębiorstwo przemianowano wówczas na Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji.

Kolejna zmiana organizacyjna omawianego podmiotu miała miejsce z początkiem listopada 1991 r. Wówczas to, w wyniku decyzji wojewody poznańskiego, powołane zostało Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji (PWiK), którego zasięg obejmował: Poznań, Mosinę, Puszczykowo, Luboń, Czerwonak i Murowaną Goślinę. W tej formie przedsiębiorstwo funkcjonowało do połowy 1997 r.

Na mocy ustawy o gospodarce komunalnej PWiK zostało przekształcone w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością o nazwie Poznańskie Wodociągi i Kanalizacja sp. z o.o. (umowa spółki z 27 czerwca 1997 r.). Była to jednoosobowa spółka Miasta Poznania, obejmująca zasięgiem działania wcześniej wymienione gminy.

---

<sup>8</sup> Informacje na ten temat zaczerpnięto z opracowania dotyczącego wodociągów w Poznaniu, przygotowanego przez pracowników spółki AQUANET w Poznaniu.

Przedmiotem działalności PWiK sp. z o.o. był m.in.: pobór, uzdatnianie i rozpraszanie wody, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, prowadzenie inwestycji w zakresie działalności spółki, w tym inwestorstwo zastępcze.

Kolejne zmiany dotyczące przeobrażenia omawianego podmiotu rozpoczęły się w połowie 1998 r. Na mocy uchwały Rady Miasta Poznania (nr LXXIII/567/II/98), podjętej w dniu 6 czerwca 1998 r. rozpoczęto restrukturyzację PWiK sp. z o.o. Proces ten miał polegać na zmianie dotychczasowego sposobu zarządzania systemem wodno-kanalizacyjnym Miasta Poznania. Chodziło o utworzenie spółki z o.o., która z jednej strony będzie właścicielem systemu wodno-kanalizacyjnego, a z drugiej będzie go eksploatować.

Restrukturyzację PWiK zakończyło powołanie przez prezydenta Poznania spółki z o.o. o nazwie AQUANET. Spółka ta – powołana na mocy przepisów Ustawy z 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków [6], na mocy decyzji prezydenta miasta (nr 1/03 z 14 stycznia 2003 r.) uzyskała zezwolenie na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie miasta Poznania oraz takich gmin, jak: Mosina, Puszczykowo, Luboń, Swarzędz, Czerwonak i Murowana Goślina. Wskazana spółka stała się monopolistą w zakresie dostarczania usług wodno-kanalizacyjnych w aglomeracji poznańskiej. Co istotne, nowo powstała spółka nie była już jednoosobową spółką miasta.

Miasto, w związku z decyzją prezydenta Poznania, zaczęło zbywać swoje udziały w spółce na rzecz gmin ościennych, na terenie których omawiana spółka świadczyła usługi. Już pod koniec 2003 r. miasto w omawianej spółce miało tylko 75% udziałów, a na koniec 2004 r. – 58,9%. Od 25 czerwca 2004 r. współnikami spółki AQUANET stały się – obok wcześniej wymienionych – takie gminy, jak: Suchy Las, Brodnica i Kórnik.

Władze lokalne Poznania, obok zbywania udziałów spółki AQUANET na rzecz gmin sąsiednich, przekazały je również nieodpłatnie na rzecz uprawnionych pracowników.

### **3.2. Elementy infrastruktury technicznej służące do zaopatrywania w wodę i do oczyszczania ścieków<sup>9</sup>**

Podmiot świadczący usługi z zakresu doprowadzania wody i odprowadzania ścieków musi dysponować odpowiednimi elementami infrastruktury technicznej (siecią wodociagową, kanalizacyjną, budowlami służącymi oczyszczaniu ścieków).

Pod koniec roku 2006 długość sieci wodociagowej w Poznaniu wynosiła ok. 1,5 tys. km, z tego największą część (tj. ok. 62% całości) stanowiły rozdzielcze przewody wodociagowe. Jeśli chodzi o sieć kanalizacyjną, to jej długość w Pozna-

---

<sup>9</sup> Informacje na temat sieci wodociagowej, kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków pochodzą z opracowań przygotowywanych okazjonalnie przez AQUANET sp. z o.o.

niu w 2002 r. wynosiła ok. 2 tys. km. W 2003 r. zarząd nad częścią sieci kanalizacyjnej, tj. nad kanałami krytymi na wody opadowe deszczowe i ścieki, przejął w Poznaniu Zarząd Dróg Miejskich. W związku z tą zmianą długość sieci kanalizacyjnej, będącej w zarządzie spółki AQUANET, pod koniec 2006 r. wyniosła nieco ponad 1 tys. km.

Podmiot, na którym spoczywa obowiązek wykonywania zadań z zakresu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obok sieci wodociągowej i kanalizacyjnej musi dysponować takim obiektem jak oczyszczalnia ścieków. W Poznaniu długo jednak ścieki odprowadzane były wprost do wód powierzchniowych bez żadnego oczyszczenia. Budowę pierwszej oczyszczalni rozpoczęto tu bowiem dopiero w 1943 r., a ostatecznie zakończono w roku 1959. Wcześniej jednak, bo w latach 1908-1909 wybudowano pierwszą przepompownię ścieków.

Do przebudowy oraz modernizacji przepompowni i oczyszczalni ścieków (tzw. Lewobrzeżnej Oczyszczalni Ścieków) przystąpiono w Poznaniu w 1963 r., a zakończono je w 1970 r. W wyniku tych prac wydajność przepompowni ścieków wzrosła do ok. 98 m<sup>3</sup> ścieków na dobę (w 1908 r. – 36 tys. m<sup>3</sup> ścieków na dobę, a w 1959 – 55 tys. m<sup>3</sup>), a mechaniczna oczyszczalnia ścieków osiągnęła wydajność ok. 60 tys. m<sup>3</sup> ścieków na dobę. Wydajność oczyszczalni szybko okazała się za małą.

Budowę nowej centralnej oczyszczalni ścieków (COŚ) dla miasta Poznania rozpoczęto w 1974 r. Pierwsza część tej oczyszczalni została uruchomiona z początkiem 1990 r. Posiadała ona tylko urządzenia do mechanicznego oczyszczania ścieków z prawobrzeżnej części miasta. Jej wydajność wynosiła ok. 55 tys. m<sup>3</sup> oczyszczonych ścieków na dobę.

Stała rozbudowa urządzeń nowej oczyszczalni spowodowała zwiększenie jej wydajności. W 1992 r. wydajność COŚ wzrosła do ok. 100 tys. m<sup>3</sup> ścieków na dobę, a wydajność obu poznańskich oczyszczalni ścieków wynosiła wówczas 160 tys. m<sup>3</sup>/dobę (LOŚ – 60, COŚ – 100). Docelowo wszystkie ścieki z miasta mają być oczyszczane w COŚ. Jej wydajność ma wynosić 330 tys. m<sup>3</sup> ścieków na dobę.

Omawiana inwestycja realizowana była ze środków pochodzących z budżetu państwa, z funduszy parabudżetowych z zakresu środowiska naturalnego, ze środków pochodzących z budżetu miasta Poznania, funduszu przedakcesyjnego UE (ISPA), a także ze środków przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego.

### **3.3. Opłaty za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków komunalnych**

Ustalone w Poznaniu stawki opłat za doprowadzanie wody i odprowadzanie ścieków należą do jednych z wyższych w Polsce. Na przykład według stanu na 1 marca 2005 r. łączne opłaty za ww. usługi dla gospodarstw domowych kształtowały się tu na poziomie 6,21 zł, w wyniku czego oferta poznańskiej spółki

AQUANET uplasowała ją na 59 miejscu w Polsce (na 362 podmioty świadczące te usługi) pod względem wysokości tych opłat.

Według stanu na dzień 1 czerwca 2006 r. łączna wysokość opłat pobieranych przez spółkę AQUANET za usługi doprowadzania wody i odprowadzania ścieków od gospodarstw domowych wynosiła 7 zł (z VAT), w tym 2,99 zł stanowiła opłata za doprowadzenie wody (w 2002 r. było to np. 1,78 zł za m<sup>3</sup> wody) i 4,01 zł za odprowadzenie ścieków (w 2002 r. było to 2,26 zł za m<sup>3</sup> odprowadzonych ścieków, w roku 2003 2,85 zł, a w 2004 – 3,26 zł). Wskazana opłata wzrosła więc tylko w ostatnim roku o 0,79 zł, czyli o blisko 13%.

Podwyżki ww. opłat, a także tych pobieranych od pozostałych odbiorców usług spowodowały wzrost łącznych przychodów omawianej spółki. W 2002 r. wpływy ze sprzedaży wody wyniosły 79 mln zł, w 2003 r. przeszło 95 mln zł, a przeszło 103 mln zł w roku 2004. W tym okresie jej przychody za odprowadzanie ścieków wyniosły odpowiednio: w 2002 r. przeszło 95 mln zł, w 2003 r. było to blisko 116 mln zł, a w roku 2004 – przeszło 132 mln zł<sup>10</sup>.

Wzrost przychodów spółki wpłynął na jej wynik finansowy. Wprowadzona w 2004 r. podwyżka opłat za doprowadzanie wody miała spowodować wzrost zysku z 1,15 mln zł w 2003 r. do ponad 4 mln zł w roku 2004. W przypadku ścieków zysk ten miał wzrosnąć z 874 tys. zł w 2003 r. do aż 16,2 mln zł w roku 2004<sup>11</sup>.

Wprowadzane przez spółkę AQUANET podwyżki opłat za świadczone usługi pozwoliły w istotny sposób poprawić i tak dobrą rentowność spółki. Skądinąd podwyżki te związane były z wysokimi kosztami budowy Centralnej Oczyszczalni Ścieków, które w znacznej mierze finansowała omawiana spółka, a także z rosnącymi nakładami na utrzymanie i modernizację sieci wodociągowo-kanalizacyjnej istniejącej w mieście.

## 4. Zakończenie

Ustawodawca nałożył na gminy obowiązek realizacji wielu zadań. Liczba tych zadań i ich zakres jest tym większa, im większa jest to gmina. Nie ulega więc wątpliwości, że spośród gmin największy zakres zadań spoczywa na gminach miejskich, w tym w dużych miastach będących stolicami województw. Jednym z takich miast jest Poznań, w którym mieszka blisko 600 tys. osób.

Wielkość miasta, w tym jego obszar, liczba mieszkańców i podmiotów gospodarczych, w istotny sposób wpływają na to, jak władze lokalne wywiązują się z obowiązku zaspokajania podstawowych potrzeb wspólnoty, w tym świadczenia usług z zakresu doprowadzania wody i odprowadzania ścieków.

Podmiotem, który najczęściej świadczy analizowane w niniejszym opracowaniu usługi, jest spółka prawa handlowego, która na mocy obowiązujących przepisów tak

---

<sup>10</sup> Niestety, nie udało się autorce uzyskać informacji o wysokości przychodów spółki w latach 2005-2006.

<sup>11</sup> Dane ze sprawozdań rocznych z działalności spółki AQUANET.

ustala opłaty za wykonywane przez siebie świadczenia, aby zarówno pokryły one koszty eksploatacji sieci wodociagowo-kanalizacyjnej, podejmowane po części inwestycje, jak i zagwarantowały jej zysk. Wszystko to powoduje, że wysokość opłat za usługi wodociagowo-kanalizacyjne w kraju jest bardzo zróżnicowana.

W Poznaniu podmiotem świadczącym usługi z zakresu doprowadzaniu wody i odprowadzania ścieków jest AQUANET sp. z o.o. Podmiot ten na stosunkowo wysokim poziomie – w porównaniu z innymi – ustalił opłaty za świadczone przez siebie usługi. Pozwalają one mu jednak uzyskać stosunkowo wysokie przychody, a przez to zysk, który umożliwia współfinansować inwestycje z zakresu wodociągów i kanalizacji, realizowane przez władze lokalne w mieście. Pozostaje jednak pytanie, czy faktycznie opłaty te powinny być tak wysokie, czy powinny wzrastać w tak szybkim tempie? Czy jest szansa, aby w przyszłości opłaty te były niższe? Pytania te pozostają na razie bez odpowiedzi, nurtują one jednak osoby mieszkające w mieście, a także podmioty gospodarcze w nim funkcjonujące. Pierwszym wskazanym podmiotom wysokie opłaty podwyższają i tak już wysokie w dużym mieście koszty utrzymania, drugim podwyższają koszty prowadzenia działalności gospodarczej, a tym samym wpływają na wysokość cen wytworzonych dóbr bądź świadczonych usług.

## Literatura

- [1] Opracowania okazjonalne i sprawozdania roczne z działalności spółki AQUANET.
- [2] Rozporządzenie Ministra Budownictwa z 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (DzU nr 127, poz. 886).
- [3] Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. DzU 2001 nr 142, poz. 1591 z późn. zm.).
- [4] Ustawa z 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (DzU 1997 nr 9, poz. 43 z późn. zm.).
- [5] Ustawa z 29 grudnia 1998 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy administracyjnej państwa (DzU 1999 nr 162, poz. 1126).
- [6] Ustawa z 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (DzU 2006 nr 123, poz. 858 z późn. zm.).
- [7] Ustawa z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (DzU nr 173, poz. 1807 z późn. zm.).

# **THE RESPONSIBILITIES OF MUNICIPALITIES AS REGARDS WATER SUPPLY AND SEWAGE DISPOSAL**

## **Summary**

Rendering services such as collective water supply and sewage disposal is one of the obligatory duties of municipalities in Poland. Those services can be provided both by budgetary units and commercial companies.

These companies collect fees for rendering water supply and disposal services. Their volume depends on the costs of usage of the existing water supply and disposal system, expenditure on the development of the new element of infrastructure as well as future profit of the company. It is thus, not surprising that these fees differ on the territory of the whole country very much.

Fees for the above services are collected in Poznań and are one of the highest in Poland. Unfortunately, the situation is not likely to be changed in this area.

## **ÚKOLY OBCÍ V OBLASTI ZÁSOBOVÁNÍ VODOU A ODVÁDĚNÍ ODPADNÍCH VOD**

### **Anotace**

Poskytování služeb spočívajících v hromadném zásobování vodou a odvádění odpadních vod patří k obligátním úkolům obcí v Polsku. Tyto služby mohou poskytovat jak rozpočtové organizace, tak i obchodní společnosti.

Za poskytování služeb vodovodní a kanalizační podniky vybírají poplatky. Jejich výše je ovlivněna jak náklady provozování stávající vodovodní a kanalizační sítě, náklady na výstavbu nové infrastruktury, tak i plánovaným podnikovým ziskem. A proto není divu, že jsou tyto poplatky na území státu odlišné.

Sazby poplatků za jmenované služby vybírané v Poznani patří k nejvyšším v zemi. Bohužel nic nenasvědčuje tomu, aby se situace v tomto směru v nejbližší době změnila.

## **AUFGABEN DER GEMEINDEN IM BEREICH DER WASSERVERSORGUNG UND DER ABWASSERABLEITUNG**

### **Zusammenfassung**

Dienstleistungen, die auf gesamter Wasserzuleitung und Abwasserableitung beruhen, gehören zu den obligatorischen Gemeindeaufgaben in Polen. Diese Dienstleistungen können sowohl Budgetbetriebe als auch die Handelsrechtsgesellschaften ausüben.

Für diese Dienstleistungen werden von den Wasserversorgung –und Kanalisationsbetrieben Gebühren erhoben. Auf die Höhe dieser Gebühren haben Einfluss sowohl die Festkosten der bestehenden Wasserversorgung –und des Kanalisationsnetzes, die Auflagen auf den Bau neuer Elemente für die Infrastruktur, als auch der eingeplante Gewinn des Unternehmens. Daher wundert es kaum, dass die Gebühren im ganzen Land sehr unterschiedlich sind.

Die Gebühren für die angesprochenen Dienstleistungen in Posen gehören zu den höchsten im Lande. Leider weist nichts darauf hin, dass in der nächsten Zeit diese Situation besser wird.